

1 (לב) קראו לי וכו', אחר שראה מחלוקת
רצה לחזק מלכותו ע"י כ"ג ונביא ובניהו שהיה ראש
הסנהדרין, שע"י תעשה המשיחה כהלכה:
(ג) עבדי אדוניכם, על
הכרתי ועל הפלתי אמר ומה שאמר עבדי אדוניכם כאלו אמר
עבדי וכן ואל בשת אמר עלת אל ה' ר"ל אלי ואת יפתח ואת
שבועל ר"ל אותי:

2 ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם וגו'. אמר ר' יצחק,
בתורה בנביאים ובכתובים מצינו שההדיוט מוכיר שמו ב' פעמים בפסוק
אחד וכו', בנביאים ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם (ד), את
"עבדי" אין כתיב כאן אלא את עבדי אדוניכם [וכבר כתיב ויאמרי המלך והוה ליה
למימר מעבדי] (למדנו שההדיוט מוכיר שמו פעמים בפסוק אחד) וכו', ואת תמיה שהקב"ה
מוכיר שמו שני פעמים בפסוק אחד, דכתיב (בראשית י"ט כ"ד) "וה' המטיר על
סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים".

(בראשית רבה נ"א ג' לפי גירסת היפה תואר המובא בעץ יוסף,

א"ת א"ת

4 לח ונתת צדוק
פקנא ונהן נביא וקנהו
בר והו'דע וקשתיא
נקלעיא וארפיכו ית
שלמה על פונקנא
דמקא דוד ונאבילו
יתיה קשילוקא :

6

(י) איסי הכבלי אוסר (י) אמר לרכב על גבי הפרדה מקל וחומר ומה אם במקום
שמוטר ללבש שני הזקות כאחד הרי הוא אמר בתערובתן מקום שאמור לנהוג
שתי בראשית (ה) אינו דין שהיא אמר בתערובתן אמרו לו הרי הוא אמר (מ"ה ח)
הרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון אמר לרן
אין משיבין מתקוע אמרו לו הרי הוא אמר (מ"ה טו) (וייעש דודישר) בעיני ה' ולא
סר מכל אשר צוהו רק בדבר אוריה היתני

א"ת א"ת

7

יצחק מאי דכתיב ר' יודע כי ערב דר רעה
אדר רעה חבא למקבל גרים ולעירכי
שלציון ולחוקע עצמו לדבר הלכה .

ואיבעית אימא חוקע
עצמו לדבר הלכה בדינא דאתי דינא לקמיה
ונטר הלכה ומדמי *מילתא למילתא ואית
ליה רבה ולא אויל משאל ראמר רבי שמאל
בר רבמי אמר רבי יונתן לעולם *יוראה דין
עצמו כאילו חרב מטרות לו בין דייטותיו
ונהגם פרוחה לו מתרחו שצמר *הנה
ממנו שלשלמה ששים גבורים סביב לח
מבורי ישראל וגו' מפרד בלילות מפרד של
יודגם שדומה ללילה :

(ג) ע"ן ומה לרן
יבא לפני כל ק ומדמי מילתא
למילתא ולא משאל לרביס והיט
שוקע שסוקע ושטן על סאלס
שהוא זרע : גטרס . דייטס :
שאלמה . שהטלס שט : ממנו .

5 (לח) והכרתי והפלתיו . תרגם
יונתן וקשתיא וקלעיא ורבותינו אמרו אוריס ותומיס :
א"ת א"ת

(ג) א

8 ונראה בעיני שכך פירושה דאיסי הכבלי חיה אוסר
מקל וחומר ואמרו שאנו גי'ן קל וחומר כזה

וחוקים הם אלו ובראשית חוקים שחקקתי לך כבר בחמתך לא
חריבנו כלאי' ואין לך בהם לא מה שפיט כנחוכי ותרע לך מדוד
דאמר להו וחרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והשיב
להם בורא דנין כל וחומר ח' חשיבני מדוד דודו שלא כרצון
חכמים עבר שלא היה עשה מעשיו על פי חכמים שחוקע עצמו
כדבר הלכה היה וכן לעצמו וכמו שעשה מעשה לעצמו ולא של
מי חכמים כדבר נת שכע כך חקע עצמו כדבר הלכה כאן
יון לעצמו שלא כרצון חכמים אף על פי שחיה לו נכ כעיו

וחו נקרא חוקע כדאמרינן גי'במות פרק *בית שמיא ולחוקע
עצמו כדבר הלכה וסירשו פאי חוקע דייט ראתי רימא לקמיה
ונמו חלכתא ושרמה מלחא למלחא ואית ליח ובה כמתא ולא
אויל לשילי מיניה והשימחו שאר אפשר לומר כן שחיו קנטרו
הכתוב כדבר אוריה ולא קטורוכח ואורכה העיר עליו הכתוב
שעשה חיסור בעיני ה' רק כדבר אוריה החחי .

א"ת א"ת

9

אמר *אסור לרכב על גבי פרדה מקל וחומר ומה
אם בכנדים שאת מותר ללבוש זה על זה את
(אוסר) [אסור] בתערובתן . בהמה שאת אמר
דהנהיג בה בזו עם זו לא כל שכן את אמר לרכוב
עליה . והא כתיב יורכבו איש על פרדו וינוסו
:אין למדין מן המלכות . והא כתיב יוהרכבתם את
שלמה בני על הפרדה אשר לי . בריה ממששת
ימי בראשית היתה .

א"ת א"ת

10 ויאמר

המן אל המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו : יביאו לבוש
מלכות אשר לבשבו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך
ואשר נתן כתר מלכות בראשו : ונתון הלבוש והסוס על-
יד איש משרי המלך הפרתמים והלבשו את האיש אשר
המלך חפץ ביקרו והרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר וקראו
לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו : ויאמר
המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת
ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל תפל
דבר מכל אשר דברת : ויקח המן את הלבוש ואת הסוס
וילבש את מרדכי וירכיבוהו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה
יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו :

א"ת א"ת

11 ואלהיה בן צדקיה
מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו רכב ופרשים וחמשים
איש רצים לפניו :

אל גחון — הוא המעין הגדול שפקרבת

עיר דוד . המעין נובע מן המדרון המערבי של נחל
קדרון . ונקרא 'גחון' על שם שאין מימיו נובעים
בגורם מתמיד , אלא פורצים פעם בפעם בהפקקות
מסימות , המשתנות לפי עונות השנה השונות .
בלת ובשאון . נאחר כך פוסקים⁸⁰ . מימי הגחון
נקיים בברכת השלם⁸¹ . נאמרו חו"ל כל זאת כפרי
שתמשך מלכותם (של מלכי בית דוד , הוריות יב
ע"א) .

א"ת א"ת

12 ו'ת"ר אין מושחין את המלכים אלא על המעין כדי שחמשך מלכותו
שנאמר (ס"ו א) ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו']
והורדתם אותו אל גיחון

הרמ"ה כתב שהוא א' מד' נהרות , ור"ל שכל הנהרות
שהיו מששת ימי בראשית אינם פוסקין לעולם לפיכך ציוה דוד שימשחו את שלמה על
גיחון שהיה ידוע אצלו שהוא מימי בראשית כי שאר נהרות אפשר שהם מהפשרת
שלגים ואפשר שיפסקו ע"כ .

והורדתם אותו אל
גיחון . אלאמא בעיה משיחה על המעין .
(גיחון מעין קטן אלל ירושלים ולא זה
גיחון היולא מעין) .

א"ת א"ת

תד' ייקח משה
 את שמן המשחה ומשח את המשכן וכו' רבי
 יודיה אמר שמן המשחה שעשה משה במדבר
 הרבה נסים נעשה בו כחולתו ועד סופו תולתו
 לא היה אלא י"ב לוגין ו' כמה יורה בולעת
 כמה עיקרין בולעין כמה האור שרף וכו' נמשח
 משכן וכליו אודין וכניו כל ד' ימי המלואים וכו'
 נמשחו כהנים גדולים ומלכים יואפי' כהן גדול
 בן כ"ג מעין משיח' יואין משיחין מלך בן סלך
 ו' ואם האמר מפני מה משהו את ע'למה מפני
 מחלוקת אדוניה ואת יודאש מפני ג'עתי'ה ואת
 יודאחו מפני ד'יקים אחיו שהיה גדול ממאחיו
 שתי שנים

ג'ג-ג'ג

והנה מ"ש שנאמר והורדתם אותו על גיחון, פירש בפ"ק
 דכריתות גיחון זה הוא מעין קטן אלל ירושלים,
 ולא זה הוא גיחון היולא מעדן ע"ש, ומ"ש הרמ"ה ז"ל
 שזהו גיחון היולא מעדן, זהו דבר חילתה מכמה טעמי שאין
 לורך לפרש, אך יתכן לומר שזה מעין הקטן שאלל ירושלים
 מים שלו באים מן גיחון היולא מעדן ע"י מחילות תחה
 הקרקע וקיס להו בכך ועל שם זה קראו את המעין הזה
 ג"כ בשם גיחון, או אפשר קראוהו גיחון מפני שהמים שבו
 הם קשים ורודפים בטבען, ועיין גט פשוט ס' קכ"ח
 ס"ק ל"ז שכתב שהיה גיחון נחל שוטף בימי חזקיה הע"ה
 ע"ש, ונ"ל בס"ד דהן אמת ששלחם דוד הע"ה למשוח את
 שלמה על מעין זה של גיחון לסימנא טובא, עכ"ז נראה
 כי מן השמים שמו בלבו כן לעשות רמוז בזה על העמיד
 שבימי רחבעם מחלק מלכות ב"ד ויבא ירבעם שהוא מסבט
 אפרים בן יוסף שנחברך וקרני ראש קרניו בהם עמים
 ינגח יחדיו, ויקח מירו עשרת השבטים, לכן היתה משיחו
 על גיחון שהוא לשון נגוח,

ג'ג-ג'ג

ואפשר לקיים דברי הרמ"ה ז"ל אולי הב"ה המשיך ממנו
 מות' גיחון של הארבעה נהרות המשיך חלק מה מממיו והם הם מי גיחון העליון הנז'
 במשנה שהיו בירושלים, ושם ציוה שימשחוהו שהוא נהר יוצא מעדן מעין רוחני, וכדי
 שתהיה המלכתו לעבוד ה' ונחל עדביו ישקוהו.

ע' י' ג'ג

ואמר שירכיבוהו על הפרדה להיות הפרדה כלאים והוא רוכב עליה לרמוז שיהיה
 שליט ורוכב אתרי רכשי בטבע והשגחה. והורדתם אותו אל גיחון, מצאתי כתוב בעין
 יעקב פרק כהן משיח אל גיחון.

ג'ג-ג'ג

ואפשר עוד שדבר דוד בלשון ענוה ושפלות עבדי
 אדוניכם כאלו אינו מדבר על עצמו שהוא אדונם דאם כן היל"ל את עבדי, אבל אמר
 אדוניכם כאלו מדבר הוא על אדון זולתו שעליהם שדוד הוא הקטן המקטין עצמו.

ע' י' ג'ג

ותבקע הארץ בקולם. אמר ר' אמי, דברה תורה לשון הואי [לשון הדיוט
 שאינו מדקדק בדבריו ומוציא בפיו דבר שאינו, ולא שיתכון לשקר, אלא לא דק], דברו
 נביאים לשון הואי, דברו חכמים לשון הואי, וכו', דברו נביאים לשון הואי,
 ותבקע הארץ בקולם [דנראה מקול ההמון כאילו היא נבקעת].

חולין צ' ב', תמיד כ"ט א', ילקו"ש ח"ב רמו קס"ח

א"ל רבא לרבא בר מרי כתיב ייטב אלהים את שם שלמה מששך. ויגדל [את] כסאו
 מכסאך. אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי א"ל מעין קאמרה ליה דאי. לא חיסא הכי חבורך
 מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל חבורך נשים באהל מאן נינהו שדה רבקה רחל ולאה אורח
 ארעא למימרא הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר רזני דאמר רב יוסי בר
 חוני בכל אדם מתקנא חזן מבנו ותלמידו בנו מישלמה ותלמידו איבעית אימא איהי נא פ' שנים ברוך
 אלי ואיבעית אימא איהי נא פ' שנים ברוך עלי ויצוה

ע' י' ג'ג

(לג) וספר הכתוב שצוה המלך לצדוק ולנתן
 ולבניהו שיקחו מיד עמהם עבדי
 אדוניהם, ואמר זה על הכרתי ועל הפלתי שהיו
 עבדי המלך וגבוריו שלא היו עם אדוניהו,
 ושירכיבו את שלמה על הפרדה, ר"ל המיוחדת
 למלך אשר ירכב עליה, שהוא אות עצמי על
 ההמלכה, (סנהדרין פ"ב כ"ב ע"א) לפי שאין
 הדיוט רוכב על סוסו של מלך. והנה צוה
 שירכבו אותו על הפרדה ולא על הסוס, לפי
 שהסוס מורה על המלחמה, כמו שאמר (משלי
 כ"א ל"א) סוס מוכן ליום מלחמה, והפרדה
 תרמוז על השלום השקט ובטח עד עולם. ולפי
 שאדוניהו עשה לו רכב גם פרשים והיה רוכב
 על הסוס, צוה דוד שירכב שלמה על הפרדה,
 כאלו לא יחוש לסוסיו ולפרשיו ושאין לערער
 נגדו, והיה זה בזיון לאדוניהו, שבהיותו
 בשמחת המלכתו ילך שלמה למלוך וילך על
 הפרדה ולא על הסוס, לפי שלא יירא ממנו.
 ולרמוז על העתיד, ר"ל על שלמה שיהיה שלום
 ואמת בימיו, צוה שירכיבוהו על הפרדה ולא על
 הסוס.

ג'ג-ג'ג

ובימי שהע"ה ה' להם כלנות ג"כ כל
 מיני טובות ומדות וכל מיני
 חכמות דעוה"ז ואוחס טרפין הביא לו
 ההוא נשרא. פי' שהשיג צדוק'ק אוחס
 מחכמות השייכים לאותו יוס להעלותן.
 ומחשבה הראשונה מהם נקרא טרפין שנהו
 עלה לפרי גופי וזה הביאו לו לביתו פי'
 אל מקום הקודש כטעם עלה לפרי
 אבל אח"כ ירד הוא עלמו אל החושך פי'
 אל השבירה והמורו שהוא שטף עניני
 עוה"ז המחשכים ומעלימים אור השי"ת
 ושם חרמוד צמדכ בהרים.

לענין לרכוב אפרידה
 חין למדין מקובע כי פרידה ממזר. וז"ש
 צפ"ק דחולין (ו ע"א) דאין לה כפואה
 כמוזיל דגס לעתיד וישנ ממזר באשדן.

ג'ג-ג'ג